

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' חינוך על יסודי

תשרי תשע"ו
ספטמבר, 2015

"כל מה שילד צריך הוא מבוגר אחד שיאמין בו"
הרב קרליבך

רציונאל תכנית לב"ם (לקראת בגרות מלאה) – לקראת מועד חורף שנה"ל תשע"ו

תכנית לב"ם (לקראת בגרות מלאה) תופעל בשנה"ל תשע"ו על ידי האגף לחינוך על יסודי, משרד החינוך, באמצעות ויצו ואדיוסיסטם, שזכו במכרז להפעלתה. התכנית תופעל במתכונת בה פעלה בשנים האחרונות. ישתתפו בה בתי ספר שנבחרו על ידי האגף לחינוך על יסודי על פי קריטריונים שנקבעו מראש.

התכנית, במימון מיוחד של משה"ח, תאפשר הפעלת מסגרות למידה גמישות ופרטניות לתלמידי כיתות יב' לקראת בחינות הבגרות, תוך התייחסות להיבטים שונים של למידה על פי יעדים ברורים וקריטריונים מובהקים להצלחה. תהליך הלמידה יכוון לטיפוח כישורי למידה ארוכי טווח. לא ישתתפו בתכנית תלמידים במעמד נפסל או חשד בגין אי שמירה על טוהר בחינות.

באמצעות מיפוי שיאפיין את מיקומו הלימודי של כל תלמיד בכל נקודת זמן (הערכה מעצבת), למידה בקבוצות קטנות של 10 תלמידים והתמקדות בתחומי הדעת הנדרשים בבחינות הבגרות, תיקבע תכנית קבוצתית במטרה לתת מענה לאוכלוסיות שונות של לומדים.

התכנית תופעל על ידי צוות בית הספר (מנהל/ת, רכז תכנית, מורים, רכזי שכבה, רכזי מקצוע ועוד) בסיוע ובהדרכה של מנחים מלווים, רכז פדגוגי ומנהל התכנית מטעם ויצו ואדיוסיסטם.

שיתוף פעולה הדוק בין בית הספר ובין הזכ"י הוא תנאי הכרחי להצלחת התכנית.

מטרת התכנית

הגדלת אחוז התלמידים המצליחים בבחינות בגרות, כפועל יוצא, הגדלת אחוז התלמידים הזכאים לתעודת בגרות.

יעדי התכנית:

- ← מתן מסגרת שתאפשר לתלמידים להצליח, בבחינות במקצועות שילמדו במסגרת התוכנית
- ← טיפוח כישורי הלמידה של תלמידים על מנת לשפר את הישגיהם הלימודיים
- ← קידום תלמידים על מנת לתת מענה לצרכים שונים
- ← פיתוח צוות מקצועי ומימון בבית הספר שיפעל על פי עקרונות התוכנית בכל כיתות ביה"ס בשעות הפרטניות ובשיעורים הפרונטאליים, וימשיך בדרך זו כתפיסה חינוכית

אוכלוסיית יעד

התכנית מיועדת לתלמידי כיתות י"ב הניגשים לבחינות בגרות לקראת מועד חורף ותופעל בנוסף לתוכנית הלימודים הרגילה. **התקציב אינו מיועד לפיצול כיתות ו/או למימון תוספת שעות הוראה לכיתה.** בבת"ס שלהם תקצוב נוסף ייעודי המיועד לאותה המטרה יאוגמו המשאבים. התלמיד הבודד לא יקבל כפל תקציבים, למשל: ל"ב עיוני, ל"ב טכנולוגי, אומץ, עתידים, הזנק וכד'. **לא ישתתפו בתכנית תלמידים במעמד נפסל או חשד בגין אי שמירה על טוהר בחינות.**

התפיסה הפדגוגית

- הקניית כלי למידה ואסטרטגיות למידה לתלמיד במטרה לפתח אותו כלומד עצמאי
- תוכנית אישית לכל תלמיד המכוונת אותו בהתקדמותו
- סביבה בונה אמון ודיאלוג תומך ומקדם של מורה-תלמיד
- קשרי מבוגר-תלמיד בקבוצה קטנה יותר

יישום התפיסה הפדגוגית

יישום התפיסה הפדגוגית בתכנית מאופיין על ידי 3 דרכי פעולה עיקריות:

- מיפוי כלל התלמידים וזיהוי צרכיהם
- בניית תכנית אישית
- הוראה במערכת קשרים של מבוגר אחראי על קבוצה קטנה

תרומת התכנית

לתלמיד: הפעלת התוכנית עשויה לתת פתרונות:

- א. לצרכים השונים של התלמידים בתחומים הלימודיים, החברתיים והרגשיים שיאפשרו פניות ולמידה מיטביות
 - ב. לקושי בשכנוע התלמידים ללקיחת אחריות אישית על לימודיהם
 - ג. לתחושת הריחוק והניכור הקיימת לפעמים אצל תלמידים
 - ד. לחיזוק האמונה של התלמיד ביכולתו להצליח
 - ה. למזעור מספר התלמידים ה"גוררים" כישלונות בבחינות הבגרות במהלך שנתיים
- למורה ולביה"ס:** הכשרה ואימון של מורי ביה"ס בטכניקות של מיפוי והערכה מעצבת של תלמידים ובשיטות עבודה פדגוגיות מגוונות, תוך לקיחת אחריות אישית לקידומו של כל פרט

הפעלת התכנית בבתי הספר

להלן שלבי הפעלת התוכנית בבתי הספר:

- א. **צוות מוביל בביה"ס** - ייבחר צוות המוביל את התכנית בבית הספר בראשות מנהל ביה"ס. ימונה רכז בית ספרי לתכנית
- ב. **מיפוי ובחירת תלמידים** – בית הספר יערוך **מיפוי** תלמידים לזיהוי צרכיהם הלימודיים.
בשלב ראשון יזוהו תלמידים שאינם יכולים להשתתף בתכנית:
 1. תלמידים שכבר מקבלים סיוע ייעודי לקראת בחינות הבגרות (למשל: ל"ב עיוני, ל"ב טכנולוגי, אומץ, עתידים, הזנק וכד')
 2. תלמידים שנבחנו בעבר, שהציון הסופי שלהם בשאלון מסוים חיובי
 3. תלמידים במעמד של **פסול וחשד** בגין אי שמירה על טוהר בחינות.

בפתיחת הקבוצות תינתן עדיפות לתלמידי יב':

- שהם חסרי בחינה אחת
- המתקשים במקצוע המתמטיקה
- לתלמידים יוצאי אתיופיה

- ג. **בניית קבוצות** – בהתאם למיפוי ולצרכי התלמידים תורכבה קבוצות להפעלת התכנית.
בכל קבוצה ישתתפו 10 תלמידים
- ד. **בניית תכנית אישית** – לאחר תהליך המיפוי תיבנה לכל תלמיד תכנית לימודים, אשר מרכיביה כוללים מערכת שעות וסביבה לימודית מותאמת ביחס לסגנון הלמידה שלו
- ה. **בניית תכנית עבודה בית ספרית** – בית הספר יבנה תכנית עבודה, הכוללת את מערכת השעות מעוצבת כך שתשקף מקסימום צרכים של תלמידים המשתתפים בתוכנית
- ו. **בחירת המורים** – בית הספר יבחר את המורים אשר ילמדו בתכנית. רצוי כי המורים יהיו מורי בית הספר שלימדו בעבר בתכנית
- ז. **מורים שלא לימדו בעבר בתכנית** יונחו במסגרת השתלמות וכן ע"י מורים שלימדו בעבר וע"י המנחים המלווים
- ח. **אישור תכניות העבודה** – בית הספר יגיש לבדיקה של ויצו ואדיוסיסטם את תכנית העבודה הכוללת שמות תלמידים, מיפוי ציונים, קבוצות למידה על פי מקצועות, פרטי המורים המלמדים ומערכת השעות של התכנית. ויצו ואדיוסיסטם תעביר את התכנית לאחר בדיקתה לאישור ולתקצוב לאגף לחינוך ע"ס
- ט. **הערכה מעצבת** – במהלך הלמידה יבצע בית הספר, יחד עם המנחה המלווה מטעם הגוף שיבחר, הערכה מעצבת, אשר תבחן את מצב התלמידים בנקודות זמן שונות, ובמידת הצורך תגרום לעדכון ושינוי התוכנית האישית של התלמיד

אגף א' חינוך על יסודי, משרד החינוך

אגף א' חינוך על יסודי במשרד החינוך מפעיל את תכנית לב"ם בשיתוף ויצו ואדיוסיסטם.

ויצו ואדיוסיסטם

ויצו ואדיוסיסטם, שותפים לתכנית לב"ם ברמת הפעלה וביצוע. מרגע בחירת בתיה"ס על ידי משרד החינוך ועד לרגע בו ייגשו תלמידי ביה"ס לבחינות הבגרות אחראי ויצו ואדיוסיסטם על מערך ההשתלמויות וההדרכה לצוות בית הספר החל מהמנהל/ת ועד למורים שילמדו בתכנית. ויצו ואדיוסיסטם אחראים על הצד הפדגוגי בשלמותו, ואף להעסקת המורים.

ומה על בית הספר?

בית ספר שישתתף בתכנית יזכה לסיוע משמעותי בתחומים רבים, כמו:

- שעות תגבור לתלמידים לקראת בחינות הבגרות
- לימוד כלי למיפוי תלמידים שאמור לשמש את כלל תלמידי בית הספר
- גישה לחומרי למידה ואתרים לימודיים
- הנחיית המורים בהערכה מעצבת
- אימוץ תרבות ארגונית שונה מהמקובל

התחייבות מנהל בית הספר

מנהל בית הספר צריך להתחייב לנושאים שיאפשרו ניצול נכון של המשאבים ומתן סיוע מתאים לתלמידים:

- מינוי רכז לתכנית
- מיפוי ואיתור התלמידים הזקוקים לתיגבור הלימודי
- ייחוד משבצות זמן קבועות במערכת הבית ספרית ללמידה (אך ורק בסיום יום הלימודים ובמסגרת מרתונים. לא ע"ח שעות פרטניות או שעות תומכות הוראה)
- איתור מורים מצוות בית הספר המתאימים ללמד בתכנית
- בנייה של מערכת משוב הדדי בין המורים המלמדים את הכיתה השלמה למורים המלמדים בקבוצות התיגבור
- חובת קבלת דיווח, במועדים מוגדרים מראש, ממרכז התכנית וממרכזי המקצוע על הישגי התלמידים וקיום דיון יחד עם הצוות על שיפור וקידום כל תלמיד בהתאם
- עמידת רכז התכנית והמורים בדרישות הדיווח לויצו ואדיוסיסטם (כל חודש בהתאם לתאריכים שיקבעו)
- וויסות כניסתם ויציאתם של התלמידים מהתכנית – מיתון "הדלת המסתובבת"
- חובת העברת דיווח שוטף למחוז על נוכחות התלמידים והתקדמותם והתייעצות עם הפיקוח, עם נציגי אגף א' חינוך ע"ס ועם מפעילי התכנית

בהצלחה בהפעלת התכנית.